

JOVENÍVOLA

=====

Desembre, 1957.

Celebrem el Nadal i dediquem un record al mestre Amadeu Vives, un dels fundadors de l'Orfeó Català, amb motiu del XXVè. aniversari de la seva mort. La joia i el sentiment íntim del record del qui ja no és, s'ajunten en un mateix sentit, sentit al qual donen forma un camí recorregut i el continuat retorn del Nadal.

Els nostres millors desigs als lectors en general: que la felicitat i l'alegria de Nadal no us sigui una forma buida i estranya, sinó que respongui plenament als vostres sentiments més sincers.

EL PESSEBRE VIVENT DE LA CIUTAT

Cada any, per les festes nadalenques, em plau assistir als concerts de l'Orfeó Català, al retorn anyal del càntic espiritual i de la bona nova dels àngels. És com traslladar-nos espiritualment a Betlem. Deixem enrera el traït ciutadà, les presses de cada dia, la monotonia del treball per a respirar; com un oasi inevitable, necessari, una mica de llum i de pau del Crist, sentir com un ressò, a través de les veus conegudes i sempre noves de l'Orfeó, de l'himne angèlic, aquell confortador no temeu! Vinc a portar-vos la bona nova, a nosaltres, febles, però amb una punta de bona voluntat per a escoltar-la i recollir-la, aquesta veu plena d'esperança al cor de la nit del món. Refrescar l'esperit en l'omotivitat de l'Esperit de Déu, en la suavitat simplicitat de l'Evangeli - heus ací, a fi de comptes, el sentit de Nadal.

En aquestes audicions nadalenques de l'Orfeó ens hi trobem, cada any, els mateixos rostres, els amics de sempre, formant com una comunitat de sentiments que s'endevinen a l'instant, un aplec d'un mateix aire, sense gradacions socials. És la gran caravana que segueix el camí de la llum, que cerca i troba la humilitat de Déu. L'estrada esdevé, en aquest moment, com el pessebre de Betlem. El Crist fet Infant per a nosaltres presideix, invisible, i sensible, els càntics. Tot és com una inefable Epifania. Hi són cridades amorosament totes les veus de la terra, presidides per la veu segura, adorant, joiosa o adolorida, de Catalunya. No hi manca l'esperit de llunyanes veus, com una ofrena total a la carn tendra i l'esperit ardent d'aquest Infant-Déu que, una vegada home fet, digué que qui no es torna com un petit, no pot entrar

en el reialme del Pare.

La simplicitat adorable de la cançó de Nadal, la lletra humil, l'emoció íntima dels cantaires, l'adoració fervent del Mestre que es desplega en la fortalesa i la suavitat del gest, com un majoral que porta la ruta que mena a Betlem; nosaltres, els expectadors de sempre, fent ofrena del nostre paisatge interior encalmat i segur d'ell mateix, en íntima adoració; la fressa de la ciutat que no ens arriba; la joia de sentir-nos com si tots fóssim de casa, de la mateixa llar, fills del Parc, germans del Fill que acaba de néixer, i que estima i sent com nosaltres, molt més que nosaltres; veritat que es desplega, tot al plegat i per uns moments adorables, com l'autèntic pessebre espiritual de Barcelona?

PERE RIBOT, Pvre.

J O S E P H C A N T E L O U B E

El dia 4 del passat mes de novembre morí a París, a l'edat de 78 anys, l'estimat mestre Joseph Canteloube, (a.C.s.) el qual en els últims anys, havia mantingut amb l'Orfeó Català les relacions més cordials i afectives. I precisament aquesta mort, tan sentida, ha esdevingut quan el Mestre esperava amb una il·lusió veritable assistir, a la nostra ciutat, a l'estrena per l'Orfeó Català de la seva obra "A Barcelona", el magnífic poema per a chor i cobla sobre la poesia de Maragall, que havia compost en honor de la nostra entitat i de la nostra urbs. Déu no ha permès que aquest somni (del qual el Mestre parlava encara pocs dies abans de caure malalt) és pogués realitzar. Però, l'Orfeó Català té el deure que l'estrena de l'osmontada obra sigui una realitat a la millor ocasió.

Joseph Canteloube era un artista que, com digué el nostre inol·lidable pare i fundador de l'Orfeó Català: "fa música que arrenca del fons de la natura, fa art que porta fortitud de raça." Nasqué a Annonay (Ardèche) i procedia, per línia materna, del Vivarais i, per la paterna, de l'Alta Auvernia i Poitiers. La seva família es traslladà de l'Auvernia a l'Alt Quercy. El contacte amb la natura va influir, en gran manera, en el caràcter predominant de la seva música i en la seva vocació d'apòstol de la cançó popular. Als quatre anys començà a estudiar música amb Amèlia Doetzer, una de les millors deixebles de Chopin, tal com ell mateix deia. Més tard estudià a París contrapunt, composició i instrumentació amb el Mestre Vincent d'Indy, per al qual sentí sempre una gran admiració.

.

En celebrar-se els vint-i-cinc anys de l'estrena, a la Gran Òpera de París, de "Le Mas", obra lírica en tres actes amb lletra i música seva, escrigué Carol Bérard, aleshores secretari general de la "Unió de compositors francesos": "la terra és, aquí, el principal i veritable personatge de l'obra, personatge sempre present que parla per totes i cada una de les seves veus - veus de pastors, de segadors, de llauradors, rumors llunyans - que formen com un fons de decoració sonora i bellugadissa, marc en el qual es desenrotlla una acció simple però sempre plena de matís i de tendresa. Cap altra obra de l'escena francesa no ha estat més netament inspirada pel poble que "Le Mas", que prové del folklore de la raça que canta." "Canteloube canta sempre d'alguna manera la pàtria francesa", com ha dit molt bé d'ell un altre comentarista alemany. I Maurice Emmanuel deia més encara en

qualificar "Le Mas" com "la més perfecta transposició en l'escena d'un país, dels seus costums, que ja mai hagi estat realitzada i assolida". La primera representació de "Le Mas" va tenir com a director a Philippe Gaubert, i Cantaloube obtingué el Premi Heugel de cent mil francs (concedit entre les quaranta partitures presentades i amb un jurat qualificador format pels millors compositors francesos), i el nomenament de "Cavaller de la Legió d'Honor", condecoració que l'Estat Francès va augmentar encara en concedir-li l'any 1948 la categoria d'"officier" de la mateixa ordre.

.

Hem parlat del "credo" musical de Cantaloube. No puc resistir ara la temptació d'esmentar uns paràgrafs del Pròleg que el mateix compositor escriu en la seva magnífica "Anthologie des chants populaires français groupés et présentés par pays ou provinces". Aquesta obra ha estat editada per la casa Durand, de París, en quatre magnífics volums. Heu-los ací:

"És en el seu ambient que és precís estudiar la cançó popular. És això el que jo he fet tot anotant-la i corregint-la per boca de pastors, llauradors, vells i volles. A cada pas trobava meravelles de poesia simple, natural, imatges exquisides de frescor i de vegades de novetat, i admirables melodies d'un accent profund i commogut que l'art dels artistes rars vegades sol igualar i únicament amb l'ajuda poderosa del geni.

Una curiositat viva, ens fa a voltes, preferir tot el que ve de l'estranger a tot el nostre; una admiració per a certes doctrines estètiques que ofereixen el perill de corrompre la intel·ligència, la sensibilitat i el gust francès..." (Gran actualitat tenen també aquestes paraules aplicades en el nostre ambient musical.)

Entre altres conceptes, afegeix el Mestre: "Al costat de l'alè vingut del camp de França, les tèrboles doctrines d'origen estranger desapareixerien; la font pura i fresca dels cants populars donaria una nova vitalitat a la poesia francesa, així com a la música desviada del seu veritable camí per la recerca de procediments contraris al geni del nostre país."

"Als accents de la veritable música nacional francesa constituïda pels cants tradicionals del nostre país, la sensibilitat, la intel·ligència i el gust de la joventut es formaran i es desenrotllarien sense perill de perdre's o almenys de deformar-se."

Qui ha escrit els paràgrafs que acabem de citar, fou sempre fidel als seus postulats. El treball de recol·lecció i divulgació dels cants populars francesos ha constituït en ell una activitat continuada. Les seves harmonitzacions corals de cançons populars sumen la respectable xifra d'unes quatrecentes. Les destinades per a cant i piano o bé orquestra (del maneig de la qual Cantaloube és un autèntic mestre), arriben a un centenar. Per tal de demostrar el respecte i la perfecció amb què són tractades aquestes cançons, direm únicament que un dia l'eminent crític Emile Vuillermoz deia, en parlar d'una d'elles, que era "una obra mostra absoluta", afegint que "l'ànima d'un paisatge no havia estat mai plasmada tan feliçment."

De les harmonitzacions corals, direm que no es poden harmonitzar amb un sentiment més just i adequat, mitjançant el qual l'ambient és posat de relleu d'una manera perfecta, arribant en algunes a la creació de petits poemes, com realment ho són "Oh desperteu, bella adormida", "Al pont de Miranbell" i "Dintre la tomba", entre les cantades per l'Orfèu Català, i "Mon père un jour n'a mariée" entre les inèdites.

La magnífica "Anthologie", de la qual ja hem parlat, és premiada per l'Académie Française i l'Académie de Beaux-Arts, l'any 1951. També l'"Académie du disque", de París, li atorga per unanimitat el Gran Premi per la impressió en disc microsurc (casa Ducretet-Thomson-Selmer) de diversos "Chants d'Auvergne et d'Angommois", gravats amb la col·laboració de l'excel·lent cantatriu Lucie Dolène.

Entre les seves obres vocals i instrumentals citarem el "Poème" per a violí i orquestra, editat per la casa Durand, "Colloque sentimental" per a cant i quartet de corda (1907); "Dans la montagne" suite per a violí i piano (1908); "Eglogue d'automne" per a cant i orquestra (1910), etc. donades en primera audició per la "Société Nationale". "L'arada" (1922) col·lecció de sis melodies per a cant i piano, veritables poemes i una de les composicions més característiques de l'autor; "Vers la princesse lointaine", poema simfònic, i "Triptyque" per a cant i orquestra, executats per primera vegada en els concerts Colonne, els anys 1912 i 1928 respectivament; les quatre sèries de "Chants d'Auvergne" amb orquestra, que com deia Roger Blanchard, "van ésser tocats en totes les associacions de concerts de París, i obtingueren ràpidament una reputació internacional." Esmentem també "Lauriers" per a orquestra (1931), i "Pièces françaises" per a piano i orquestra (1936), ambdues executades repetidament a la capital francesa, etc.

I entre les seves obres teatrals a més de "Le Mas": "Vercingétorix", epopeia lírica en quatre actes sobre un poema de Etienne Clémentel i J.H. Louwyck, composta entre el 1930 i el 1932 i estrenada a la "Gran Opera" de París el juny del 1933. També citem la seva última producció teatral encara inèdita "Cartacalha", on és de creure que el músic aboqui el millor de la seva ànima i de la seva eficiència de compositor. En "Vercingétorix", (obra en la qual l'autor, com diu un comentarista seu, "exalta la lluita per la llibertat dels gals i el naixement de la unitat nacional"). Cateloube empra per primera vegada en l'orquestra quatre aparells radioelèctrics, ones musicals Martenot, fet que fou celebrat unànimament per la premsa.

Esmentem també els seus treballs sobre "Les chants des provinces françaises" (París 1946); "Vincent d'Indy, sa vie, ses oeuvres, son action" (París, Laurens, 1949-1951), en la qual no es pot escriure amb més afecte, coneixement de causa i brillantor d'estil d'aquell gran il·lustre mestre. I per últim el llibre dedicat a Déodat de Séverac (París 1950-51).

També sabem per confiança del tan notable mestre, que tenia el propòsit d'escriure uns "Souvenirs" de la seva vida, en els quals es pogués esplaiair lliurement sobre tot ço que ell pensava en art i àdhuc en política.

Diguem també que Cateloube, a més de les distincions i premis esmentats, ha obtingut, entre altres, el Premi "Frémont" de l'Institut de França l'any 1925; el "Lasserre" l'any 1939 i el Gran Premi de l'Institut en 1944. Ha estat també encarregat de missions especials per l'Estat Francès; des de 1938 va formar part de la "Comission Nationale des Arts et traditions populaires" i desdel 1946 del "Conseil National de la Musique populaire."

El valor d'aquesta personalitat que ha treballat sempre amb alts miraments i noble independència, ha estat, doncs, proclamat i reconegut àmpliament.

.

Les relacions artístiques de Canteloube i el Mestre Lluís Millet daten d'uns trenta anys. I aquesta amistat tan natural en dos homes que sentien idèntics amors, fou segellada amb el concert que es donà en el Palau de la Música Catalana el 13 de gener del 1931, format exclusivament per obres del compositor francès, amb la seva presència personal, i amb la col·laboració de la nostra massa coral.

La devoció de Canteloube per l'Orfeó Català ha estat sempre viva i efectiva, i així, en el mes de juny del 1952, amb motiu de la segona excursió artística realitzada per la nostra entitat a la capital francesa, va demostrar públicament, una vegada més, l'afecte que ens professava, i en el concert del 3 d'abril del 1954 culminà de manera esplendorosa, com tothom molt bé recorda.

Que Déu tingui al Cel el bon amic, el compositor eminent, l'home de cor bo i generós i germà d'ideals de tots nosaltres.

LLUÍS MARIA MILLET

- - - - -

UN ARBRE DE NADAL

Aquell Nadal, l'antic convent de "L'Anunciata" albergà per unes hores dos prohoms de l'Ordre: fra Terenci, que venia de Roma, i fra Genís, que s'hi encaminava. Tots dos havien interromput llur viatge per poder celebrar les tres misses del Naixement del Senyor i festivar la diada en comunitat.

Habitualment, a l'esbarjós i solitari edifici de "L'Anunciata" hi residien només cinc o sis frares, dedicats a l'estudi. Però, per tradició, els novicis fills de la contrada tenien facultat de traslladar-s'hi durant les vacances d'estiu i de Nadal. Aquells dies, doncs, s'hi trobava eventualment un bon estol de joves, el qual va rebre amb mostres d'afecte i satisfacció la inesperada visita dels dos frares il·lustres. Joves i vells esmerçaren llurs esforços en atendre'ls i obsequiar-los.

Fra Terenci, secretari general de l'Ordre i autor de notables tractats de teologia, anava a presidir un important congrés.

Fra Genís, infatigable propulsor de les missions d'Amèrica, i fundador de gran nombre d'hospitals i escoles, havia estat elevat a la dignitat episcopal i anava a Roma per la seva consagració.

Tots dos eren ben plantats, encara joves, i d'un tracte exquisit.

Malgrat la improvisació, poques vegades les funcions litúrgiques de "L'Anunciata" havien assolit l'esplendor que tingueren les d'aquella diada.

Havent dinat, els novicis organitzaren una vetllada íntima en honor dels dos hostes. Hi va haver música i cant, i s'acabà amb una conversa general sobre temes nadalencs. El més debatut va ser el que es referia a certs aspectes profans de la festivitat: les estrenes, l'intercanvi de presents, cada any més valuosos; la tramesa de nadalles amb gravats o textos mancats de sentit religiós; la substitució del tradicional pessebre per l'arbre de Nadal... Aquest darrer punt va promoure de seguida la unànime defensa del pessebre. Mestres i novicis recordaven i ponderaven el de la seva minyonia - el de la seva llar - i esmentaven inoblidables reunions familiars presidides per aquella ingènua representació del Naixement. Convingueren en la necessitat de reivindicar-lo, de propagar-ne la construcció, de protegir-lo i defensar-lo con-

tra altres costums exòtics, semipagans. Només fra Genís i fra Terenci van deixar de manifestar aleshores llur opinió. Tot d'una havien restat silenciosos, el seu pensament s'havia evadit de la tertúlia, aïllat en altres consideracions. I la resta de la comunitat, apassionada per la conversa, no hi parà esment.

.

Fra Genís recordava la darrera diada de Nadal celebrada en companyia de la seva mare. Ella era cantatriu d'òpera, i havien recorregut junts les ciutats més importants d'Europa. Llavors ell tenia uns dotze anys i es deia simplement Naldi. No coneixia altra llar que els camerinos i les cambres d'hotel - el seu pare havia mort quan ell tenia pocs mesos -, i sabia com eren tedioses les llargues hores d'espera en aquelles estances, per sumptuoses que fossin.

S'esqueien ésser a una assolellada ciutat del Mediterrani. Ella hi havia obtingut un èxit remarcable, i, per retre-li homenatge, un grup d'armiradors havia fet instal·lar, sense que ella ho sabés, un esplèndid arbre de Nadal a la seva antecambra de l'hotel. La diversitat de globus de vidre i llums de colors, i l'abundor d'ornaments argentats, donaven un aspecte meravellós a les branques de l'avet, proveïdes d'obsequis - de petites joguines i llamins - destinats al fill de l'exímia cantatriu. En tornar del teatre, tots dos van tenir, realment, una gran sorpresa.

Però, durant la vetlla, Naldi havia hagut de romandre tot sol al camerino i, per no enfastidir-se, havia passat l'estona mirant i remirant unes revistes il·lustrades. Per damunt de tot, li havia cridat l'atenció un gravat acolorit que representava l'Infant Jesús jugant amb uns noiets pobres. El dibuix anava acompanyat d'uns comentaris en els quals s'exhortava a ajudar els infants desvalguts, en una diada tan assenyada com ho és la de Nadal. Esmentaven asils i hospitals mancats de recursos, on els infants acollits passen fretura. I, en arribar a l'hotel i trobar-se davant de l'inesperat present, a Naldi va semblar-li que l'escena del gravat prenia vida entre els llumets de l'arbre i que hi anaven apareixent, com en un rètol lluminós, les frases que havia llegit. De sobte va prendre un determini, i tot seguit el manifestà a la seva mare:

- Per què no fem portar aquest arbre a un asil de nens pobres? Així celebrarien millor aquestes Pasqües. Jo sóc sol, mamà, i ja saps que de bombons i de coses per jugar en tinc de sobres. Ells, en canvi, no deuen tenir res de tot això.

El Pare Rector de l'asil on l'arbre de Nadal va ser tramès - i consti que, abans de fer-ho, sol·licitaren la vènia del grup de músicòmans que l'havia costejat - volgué anar ell mateix a l'hotel, a donar-ne les gràcies. Aquella hora, la mare de Naldi era al teatre, i el religiós va conversar només amb ell una bona estona. Li contà l'alegria que havien tingut els asilats, li féu saber com havien dansat i cantat al voltant de l'arbre, i com després havien pregat al Bon Jesús per tots aquells que, d'una manera o altra, els feien arribar algun consol. Tots eren orfes o deseparats. Naldi va experimentar un goig inefable. Va pressentir que mai res no el satisfaria tant com el saber que havia fet una obra de caritat.

El Pare Rector, en acomiadar-se de Naldi, li donà un llibret que parlava de la infantesa de Jesús, i li féu anotar el seu nom i adreça perquè li escrivís de tant en tant. D'aquí va néixer la seva vocació religiosa.

.

Mentrestant, fra Terenci revivia el record d'una festa nadalenca de quan ell tenia també uns dotze anys, de quan ningú no el coneixia per altre nom que el d'Andreu. Ell era dels més espigats entre els seus companys d'asil, i més d'un cop havia sentit dir als seus superiors que era molt entenimentat per l'edat que tenia. Volia ser metge, però el Pare Rector li deia que seguir una carrera costava molts diners, que valdria més que estudiés comptabilitat. Aquest consell l'entristia.

I va ser per aquelles festes de Nadal quan, d'improvís, va des- triar ben clarament la ruta que havia de seguir.

Havien portat a l'asil un magnífic avet, guarnit com pocs se'n veuen. Feia bo de contemplar ! Col·locat al centre de l'aula gran, i encesos tots els llumets, els nois petits el voltaven, agafats de les mans, mentre els grans cantaven i feien sonar panderotes. Ell es va quedar en un racó de l'aula, per contemplar l'espectacle en conjunt. Estava trist, no compartia la joia dels altres. Només li abellia una estrella que lluia molt, pesada a dalt de tot de l'arbre. Aquella estrella sí que li tenia el cor robat. Era com un joiell molt ben fet; semblava una flor, una me- na de crisantem fulgent, al centre del qual s'hi destacava l'anagrama del sant Nom de Jesús. Va suposar que, passades les festes, el Pare Rector els repartiria totes aquelles coses bones i llampants que l'arbre ostenta- va. Quina sort si els deixés triar, i ell pogués arrebrogar l'estrella ! De totes les altres coses, no en voldria cap ni una; ja ho deixaria tot per als altres, ni voldria tastar cap llamí, mentre li deixessin l'es- trella per a ell. La guardaria molt bé i només la contemplaria els dies de festa, per...senzillament, per fer més festa.

I no es va equivocar. Abans de desguarnir l'avet, el Pare Rector féu saber que els que havien tingut més bones notes podrien anar esco- llint, per torn, el penjoll de l'arbre que més els plagués. El cor de l'Andreu va fer un salt de joia. Ara sí que podia estar segur que l'es- trella seria per a ell !

Mentre el Pare Rector es feia portar les llistes per cridar els nois més aplicats, quasi tots ho aprofitaren per manifestar en veu baixa llur preferència. Llavors l'Andreu va sentir que l'Ignasi Pons, el coixet, que havia estat atacat de paràlisi, confiava a un amic la seva desil·lu- sió.

- Jo hauria triat l'estrella - exclamà. - Ja veig que no serà per a mi. M'agrada tant ! L'hauria tinguda sempre al capçal del llit, perquè em fes companyia les nits que tinc ganes de plorar.

L'Ignasi Pons, que sempre havia d'anar amb crosses, no podia có- rrer ni jugar com els altres. I sovint volia que el deixessin sol i plo- rava.

El Pare Rector ja tenia les llistes i es disposava a anunciar els noms. L'Andreu va fixar l'esguard a l'estrella - la cobejada estrella - i va descobrir-hi una ruta a seguir, una via més clara, més lluminosa i atractiva que la mateixa estrella. El seu nom va ser el primer que el Pare Rector va pronunciar. I el minyó s'acostà a l'arbre amb el rostre radiant. Però, en ser-hi a prop, s'adreçà al superior i digué:

- Pare Rector, voldria que la cosa que em toca escollir me la deixés donar després a l'Ignasi Pons, perquè....perquè sé que... el fa- riem molt content.

El religiós va comprendre el que passava per l'ànim del minyó i accedí amb un somriure, complagut. Aleshores el futur fra Terenci, amb una satisfacció que no havia experimentat mai, va començar a despenjar

de l'arbre l'estrella que ja no li pertanyia.

.

Arribà el moment de posar fi a l'agradable vetllada de "L'Anunciata". Al cap de poc, els dos hostes havien de reprendre llur viatge, i tots els freres passaren, d'un a un, a saludar-los amb respectuós afecte. Fra Genís i fra Terenci es van donar també l'abraçada de comiat. No s'havien de tornar a veure més. I ni l'un ni l'altre no van saber mai que, mentre presidien aquella reunió, llur pensament els havia abstret de la conversa i els havia dut a recordar, amb amor, un mateix arbre de Nadal.

J. ROS i ARTIGAS

- - - - -

EL MESTRE AMADEU VIVES I L'ORFEÓ CATALÀ

"Al gran Orfeó Català que va obrir els ulls de la meva joventut i que voldria que tanqués els de la meva vida." Aquestes paraules va escriure el mestre Amadeu Vives en l'àlbum de l'Orfeó Català, l'any 1928, al peu d'un fragment de la seva cançó: "La Balanguera". Li va anar de ben poc que aquest seu desig s'acomplís. Si bé no va cloure els ulls al redós de la nostra entitat, ella rebé amorosament les seves despulles i la sala d'assaig del nostre Orfeó va ésser el seu darrer sojorn en aquesta terra.

Malgrat els vint-i-cinc anys transcorreguts, encara em recordo d'aquella nit memorable que tots els que érem al casal de l'Orfeó Català esperàvem l'arribada de les restes mortals del plorat mestre, amb el rostre compungit. Hom acabava de disposar la nostra sala d'assaigs que fou transformada en capella ardent, i s'hi anaven col·locant les corones que arribaven amb les que vingueren de Madrid. La Senyera en dolada fou posada al capçal del lloc que havia d'ocupar el fèretre, els llums es varen cobrir amb crespens negres i la gent de casa i de fora anava venint a testimoniar el seu condol. Cap a la matinada arribaren les despulles i es col·locaren al lloc que s'havia destinat, i tot seguit començà la desfilada de barcelonins que no parà fins a l'hora de l'enterrament que s'efectuà aquell mateix matí, que era diumenge, i així féu que fos més concorregut.

Deixem ara, però, aquests records luctuosos que amb tot detall la nostra enyorada REVISTA MUSICAL CATALANA va explicar en el seu número del mes de Desembre de 1932, i diguem com va ésser que el mestre Vives fos co-fundador de l'Orfeó Català.

Valdrà més, però, que sigui el mateix mestre Lluís Millet qui us ho expliqui. Copiem, doncs, les seves paraules:

"Les primeres vegades que jo el vaig tractar fou en un magatzem de música, on jo venia solfes. En Vives compareixia sovint a mirar obres, encara que no en comprava pas gaires. Anava sempre amb un gros llibre a sota el braç. Més endavant, quan intimàrem, jo li vaig demanar quin era aquell llibre que mai no deixava, i ell em digué: "Eren les sonates de Beethoven que en tot moment llogia, pel carrer, entrant en una escala; era el meu breviari." I veritablement en aquell seu breviari va aprendre En Vives el secret de la forma i una vivacitat tota clàssica que es troba en les seves millors pàgines de conjunt vocal i orquestral.

"Més endavant, quan la nostra amistat florí, fou en l'art racial que somniava ell... i jo, que portava uns quants anys d'avantatge de vida i d'aficions catalanistes.

"Aquella era l'hora de la primerenca florida del sentiment patriòtic i del reconeixement de tot el característic de la nostra terra. Escoltar una cançó de viva veu del poble era per nosaltres un goig inefable. Visitar un monument antic de la nostra Catalunya era un esplai del nostre enamorament; i tocàvem aquelles parets venerables com si volguéssim encomenar-nos la força de les edats pretèrites que les feren glorioses. I aquests sentiments d'art i de pàtria es barrejaven amb les idees filosòfiques més elevades i amb les veneracions per l'ideal religiós més pur i transcendent, i en aquella efervescència sentimental juvenívola fou quan concebérem l'obra d'un chor que cantés tot allò que nosaltres sentíem; i que ho cantés d'una manera perfecta, d'aquella manera que nosaltres sentíem l'ideal per l'art, per la Pàtria, per Déu, infinita bellesa. Però era ell, En Vives, qui fecundava la idea, qui l'estenia pels horitzons més amples. Perquè ell tot ho volia gran i transcendent. Fou llavors que nasqué l'Orfeó Català, i, si aquesta obra ha viscut i s'ha fet forta i ha servit d'exemple i ha fet bé a Catalunya i al nostre art, ha estat perquè portava a dins aquell sentiment primari de la seva concepció general, que com llevat de bona mena ha donat un pa gustós per al cos i ànima del nostre poble.

"Però En Vives no podia persistir en l'obra aquella, que reclamava un temperament que ell no tenia. Ell necessitava crear, escriure, i era d'aquesta única manera que podia satisfer la pruija del seu esperit i al mateix temps guanyar-se el pa de cada dia. I per aquest treball aquí en la seva terra no hi havia possibilitats de reeixir. En música, en l'art de compondre no hi havia res a fer fora de l'art líric del teatre castellà. I allí anà l'amic, a Castella, per obtenir grans èxits, però sense oblidar mai la seva terra, ni l'ideal que en la seva joventut li donà ales i ambicions artístiques i patriòtiques."

De com estimava l'Orfeó Català, n'és testimoni la correspondència freqüentíssima que es tenien amb el mestre Millet, i les visites que feia a la nostra entitat sempre que venia a Barcelona.

Quan traslladà la seva residència des de Madrid a la nostra ciutat, totes les tardes venia a la tertúlia que uns quants socis feien al cafè petit, al voltant de la taula rodona. Era de veure la gràcia amb què parlava i com era de captivadora la seva conversa. Li agradava molt de conversar i sempre en tenia una per dir. Explicava anècdotes i fets viscuts per ell, i aconsellava, filosofava i deia de vegades pensaments ben profunds, que hom escoltava amb delectança, i algun cop amb un somriure als llavis. Diguem de passada que en aquelles tertúlies del cafè petit al voltant de la taula rodona, hi concorrien els mestres de Casa, Millet, Pujol, Salvat, Comella, (algunes tardes hi havíem vist el mestre Nicolau) i els antics socis, Valls, Creus, Boix, Tomàs Millet, i algun altre que se m'ha esborrat de la memòria.

Tornant al mestre Vives, recordo que una tarda es dirigí al mestre Millet, (ell s'alçava sempre a tres quarts de quatre de la tarda i se n'anava cap a l'Escola de Música a donar la seva classe), i li digué més o menys amb aquella seva veu mig nassal i atiplada i amb certa sornagueria: " - Tu ets massa complidor, de tant en tant hauries de fer alguna campana, home. ¿ Què en trauràs de complir tant ? " El mestre Millet se'l mirà amb la rialla als llavis i tustant-li amicalment l'espatlla, sense respondre se n'anà com cada dia.

Però l'afecte del mestre Vives per l'Orfeó Català, es traslluí en fets més positius: les seves obres corals.

Ja des dels començos, en el mes de juliol de 1892, la secció d'homes estrenà "La complanta d'en Guillem", sobre una balada de Milà i Bonifàns escrita per a chor d'homes amb acompanyament de piano i harmonium. Seguiren les harmonitzacions de les cançons populars catalanes per a veus d'homes "La filadora", "Els tres tambors", "La filla del marxant" i "La pastoreta", que es mantingueren llarg temps en els programes dels concerts de l'Orfeó Català. La cançó "L'Emigrant", fou estrenada per l'esmentada secció d'homes l'any 1894. Aquesta cançó és bellíssima com una obra clàssica del repertori vocal. La partitura d'aquesta composició es publicà en la revista "La tradició catalana", en el número del 15 d'agost de 1893, per tant abans d'ésser estrenada i amb les inicials de l'autor impreses al revés.

Féu també el mestre Vives una harmonització de la cançó popular "Els segadors", que l'Orfeó cantà en el seu primer concert oficial.

En aquesta primera època va escriure: "Les fades del Canigó", tres cançons plenes de caràcter, que la Sra. Emerenciana Wehrle donà a conèixer en el Teatre Novetats, amb motiu de l'homenatge que l'empresa del Teatre dedicà al mestre Vives, en una de les darreres representacions de la seva òpera "Arthus".

L'èxit d'aquesta obra fou el que el determinà a dedicar-se al teatre, i veient que a Barcelona no tenia possibilitats, es traslladà a Madrid on l'ambient en què ell volia viure tenia més ample horitzó.

Allí visqué molts anys dedicat de ple al teatre líric, escrivint les obres que tants d'èxits li donaren fins a considerar-lo el més important compositor d'aquest gènere.

Vegeu ara un fet relacionat amb l'èxit assolit a Barcelona (més gran que el que tingué a Madrid), de la seva obra "Don Lucas del Cigarral". Se li dedicà un homenatge al vell Teatre Tívoli. L'Orfeó Català acordà adherir-s'hi, cantant la secció d'homes diverses composicions en un dels entreactes, dirigits pel subdirector Mestre Comella, (el Mestre Millet era a Alemanya, per tal d'assistir als festivals de Bayreuth). L'Orfeó assolí l'èxit de consuetud. En acabar el concert, el públic demanà a grans crits, que es cantés una determinada cançó, que no fou possible executar per manca-hi les veus blanques. El mateix mestre Vives s'abancà a les "candilejas" i digué amb aquella flema seva tan característica: " - ¿ Que els serà igual que cantin el "Sant dilluns" ? No podem dir si el públic ho entengué amb el brogit dels seus propis crits, però en atacar els homes les primeres notes de l'alegre cançó d'Otto, esclatà una formidable xiulada que ofegà completament les veus. L'Orfeó va ésser xiulat....

Durant aquest interregne de llargs anys, no escrigué el mestre cap obra coral. Com és dit ja, sojornà a Madrid. Més tard anà a fer una "tourné" per Amèrica, arran de l'estrena de "Doña Francisquita". Fou de retorn de les terres americanes quan es quedà a viure a Barcelona (feia força anys que els estius els passava a Sant Pol de Mar), i revivint records antics i més en contacte amb l'Orfeó Català tornà a escriure per a chor.

Composà primer els idil·lis tan encisadors: "Jesús i Sant Joan", "La lluna i la rosa" i "Canta i vola que fa sol", els quals junt amb "La Balanguera", entonà l'Orfeó el 29 de maig de 1926.

Darrerament vingué la "Suite" que titolà: "Follies i paisatges", que escrigué l'any 1927. Són unes magnífiques evocacions de la natura i dels nostres costums. Heus ací els títols de les composicions que integren aquesta "Suite": "Pòrtic" - "comiat" - "La fire" - "Processó a mun

tanya" - "Oda a la mar llunyana" i "A la plaça hi ha ballades".

Aquest retorn a la música catalana, no es concretà en aquestes composicions corals; escrigué també quatre sardanes: "Goigs i planys", "Matinada Santpolenca", "Eixelebrada" i "Monserratina" (executades en moltes ballades i audicions i avui potser massa oblidades) i també cançons per a cant i piano del gust més exquisit. Heus-les ací: "Cançó de Margaridó", "El cavaller", "Joc d'infant" i "Orenetes d'abril" sobre poesies d'Apel·les Mestres i Tomàs Garcés.

El mestre Joan Llongueres havia estat un dels seus col·laboradors literaris. Seves són les poesies de "La lluna i la rosa", i "A la plaça hi ha ballades", que el poeta hagué d'escriure després de la música, aixó que se'n diu un monstre.

Com es pot desprendre del que portem anotat, el mestre Vives tingué tothora el pensament en el seu estimat Orfeó Català que ell havia ajudat a crear, i l'Orfeó li correspongué sempre fins els darrers moments de la seva vida i en la seva mort, venerant la seva memòria. Deixo altra volta que el mestre Millet posi punt en aquests pobres mots meus, amb els seus tan lluminosos. Diu així el mestre:

"I després d'haver cantat així els seus amors a l'art de la terra i a l'ànima immortal de Catalunya, En Vives ha fet un gran càntic solemne i nobilíssim a Déu i al seu Evangeli; s'ha humiliat com pols de la terra, demanant al Cel misericòrdia; ha acotat tot el seu ésser en penediment de la misèria de l'home i en ales de la fe, de l'esperança i de l'amor celestial, ha lliurat el seu esperit al sublim Misteri; i ha deixat la despulla mortal ací en la seva terra; fent-nos abans un bes de comiat en el casal fill dels seus somnis de joventut i del noble ideal de la seva vida, donant així compliment als seus desigs que expressà amb aquelles paraules que escriví a l'àlbum del nostre Orfeó, dient que així com aquest li obrí els ulls de la seva joventut, volia que tanqués els de la seva vida."

JOAN TOMÀS

- - - - -

EL QUE VAIG ESCRIURE QUAN MORÍ AMADEU VIVES.

El mestre Amadeu Vives el vaig conèixer i tractar amb l'admiració que inspira tot gran artista. El vaig visitar a la seva llar madrilenya diverses vegades. Vaig estar un dia menjant amb ell a la seva caseta estiuenca de Sant Pol, davant del plaçid mar blau. I algunes vegades vàrem coincidir a la llotja de la Junta Directiva de l'"Orfeó Català", quan ell i jo assistíem als concerts, al Palau de la Música. La meua biblioteca musical guarda un exemplar de "Maruxa", amb la seva dedicatòria autògrafa a l'autor d'aquestes línies. El vaig veure per darrera vegada a l'Hotel madrileny, quan faltaven pocs dies perquè exhalés el seu últim sospir.

Tots aquests records, encara que perduts en la llunyania d'un passat borrós, ressorgeixen ara, en concentrar-me per tal d'escriure aquestes ratlles destinades a "JOVENÍVOLA".

Va morir Vives a les darreries del 1932. La "REVISTA MUSICAL CATALANA" dedicà el seu primer número mensual del 1933 a aquella figura de l'art català i de l'art espanyol, i, entre els articles publicats llavors en aquelles pàgines, n'hi ha un de meu que va de la plana 29 a la 35. L'encapçalaven un títol i dos subtítols: "El centenari d'Amadeu Vives (Pàgines d'un musicòleg de l'any 2032)". "L'opinió filharmònica davant la mort del Mestre)". Les dues últimes línies d'aquell article, diuen: "Per l'auguri musicològic.- Josep SUBIRÀ."

Passaren molt pocs mesos. El dia 6 d'abril vaig llegir una conferència com a homenatge a la memòria del Mestre, a l'Ateneu de Madrid. Allí vaig retre llavors un tribut d'exaltament a aquell gran home, que havia estat un artista clar i preclar; clar en les seves expressions, preclar en les seves obres. Vaig parlar jo per Vives o parlà Vives per mi, ja que vaig seleccionar el seu ideari estètic i ètic, no sense introduir-hi glosses oportunes, puix que Vives havia portat aquell seu ideari a subtils produccions literàries on la filosofia s'amagava darrere l'enginy, mentre la bondat es protegia en un camp de mordacitats. I en els paràgrafs introductius vaig exposar textualment: "Era Vives, a més d'un músic eminentíssim, un home savi i un home bo. Ho era de la millor manera com es poden ser ambdues coses; per impuls innat, per intuïció genial, per la intrínseca resultant d'una intel·ligència clari-vident i d'un cor lluminós. I com que Vives va deixar escampat aquest ideari en les planes dels diaris, i fins va empresonar-ne una part en les pàgines d'un llibre castellà i d'un fascicle català, la meua tasca haurà de reduir-se a extreure i ordenar els seus conceptes."

Així mateix ho vaig fer. El seu llibre "Sofia" i la seva conferència "L'entusiasme és la sal de l'ànima", van subministrar-me copiosíssims materials que facilitaren en extrem la meua tasca.

De la mateixa manera que el meu article "El centenari d'Amadeu Vives" va recollir minuciosament allò que sobre el mestre - en pro i en contra, perquè, encara que sombli mentida, no li mancaren algunes grans llançades - digueren els diaris madrilenys "Informaciones", "La Libertad", "La Prensa", "Heraldo de Madrid", "La Voz", "El Liberal", "El Debate", "El Socialista" i "El Sol"; així mateix en la meua conferència vaig recollir una selecció d'allò que el propi mestre havia escrit en la premsa diària, en aquell llibre i en aquella conferència.

La meua porta el títol "Ideari estètic i ètic d'Amadeu Vives", i tingué com a lema aquesta frase del gran artista, la mort del qual deploràvem els amants de la bondat i de la veritat artístiques: "Les possibilitats d'un poble s'han d'amidar per les reserves d'entusiasme que hi hagi en el cor dels seus fills." Aquesta conferència meua no fou lletra morta, una vegada esvaït el fugaç record de la seva lectura a l'Ateneu de Madrid, perquè va publicar el seu text íntegrament la "REVISTA MUSICAL CATALANA", com a suplement, en els tres últims números mensuals del mateix any. No és cosa de presentar ara, sucintament, en detall, el que allí es referia àmpliament, amb tota extensió, puix que la seva lectura està a l'abast de qui s'interessi per la matèria.

De totes maneres, per tal d'epilogar aquesta evocació que es retrotreu avui a un quart de segle enrera, reproduiré l'últim paràgraf, no sense recordar prèviament que, a l'hora del seu òbit, era Vives President de la Secció de Música de l'Ateneu de Madrid, i que la seva esmentada conferència en lloança de l'entusiasme, havia estat dedicada al gloriós Mestre Lluís Millet. Aquest paràgraf diu ço que segueix:

"Si l'esperit de Vives ascendí a l'Olimp mitològic evocat diverses vegades per aquest gran artista, i si allí va entaular diàlegs amb les ombres d'Aristòtil, Esquil, Diògenes, Wagner i altres intel·ligències preclares dels temps antics i moderns, no serà indiscret de cloure la nostra exposició doctrinal recordant la bíblica frase que l'inoblidable músic català havia posat com a lema d'una conferència seva en aquest saló de l'Ateneu de Madrid. Però, en tal cas, convindrà presentar aquella frase amb llengua, forma i intenció distints a les que li donaren el ser, per a dirigir als meus oients, ara, aquesta epílogal salutació: "¡ Glòria a Vives en les altures, i a la terra pau als músics de bona voluntat !"

JOSEP SUBIRÀ

L A M E S T R A

- conte nadalenc -

En el poblet hi ha una escola trista i solitària. Es troba al bell peu d'un campanar tan vell com la seva església i tan gastat per les en vestides del temps que moltes vegades sembla que ha de caure damunt d'ella.

Una gentil mestra fa col·legi als pocs infants que poden tenir el luxe d'assistir-hi. La seva cara sempre somriu, malgrat les continuades batalles que ha de lliurar amb ella mateixa i amb la seva ànima, que no vol romandre lluny de tot allò que representa la vida i la cultura, i les que ha de lliurar també amb la ignorància i aferrament de la gent del camp, que no vol que els seus infants perdin el temps anant a l'escola i deixin així de guanyar-se un mos de pa treballant ja de petits la terra.

El seu temperament és dolç i agradable i el seu caràcter atrau de seguida la simpatia de tothom, principalment de la gent menuda. És jove, però, de vegades, sembla que els anys li pesin. Se la veu sempre voltada dels seus infants, als quals - fins als més rebels - ha anat guanyant el cor a poc a poc. Més que una mestra sembla una mare amorosa, ja que tracta amb gran amor els seus petits. La vida, en aquell poblet quiet i tranquil, és sempre la mateixa i l'escola, més que un lloc d'ensenyament i correcció, sembla una casa d'esbarjo, almenys així es pot constatar per l'esguard de satisfacció que fan tots els que poden assistir-hi.

Avui, però, els infants a més de contents hi van atrets per la curiositat d'una cosa nova. És la vigília de Nadal i la seva mestra els ha promès una llarga explicació d'aquesta gran festa.

Quan ella parla amb la seva veu tan dolça i afectuosa, tots els petits l'escolten embadalits i els més grandets es pregunten estranyats el perquè sap donar aquell to tan bonic a les seves paraules:

- Demà, petits, - comença la mestra - és la diada de Nadal. Tots sabeu que en aquest dia va néixer el Jesuset, humil i pobre en un pessebre. Demà, totes les famílies han de reunir-se en la seva llar i celebrar aquesta festa amb grandiositat i amor. És el dia de les famílies. És el dia en què en totes les llars catalanes regna aquell caliu de festa que fa vibrar els nostres cors. És el dia que davant d'aquell bonic pessebre, tots junts, pares, avis i petits, acoplen les seves veus plenes d'emoció per fer belles cantades al Fill de Déu, fet home pel nostre amor..."

Aquestes i altres coses els diu la mestra, a la qual tots escolten amb un silenci impressionant...

Acabada la classe, la mestra surt com cada dia de l'escola, voltada de l'alegria dels infants, agafada, per totes bandes, pels que han tingut la sort de poder-s'hi atansar. Quan arriba al lloc on cada dia els acomiada, alça els més petits per damunt del seu cap i els bosa. Els més grans li donen la mà i enmig de crits i rialles i plens d'aquella emoció que ella tan bé ha sabut infondre en les seves animes, li diuen: "Bon Nadal... bon Nadal... bon Nadal..."

Ella, avariciosa que la deixin sola en un dia com aquest, es queda quieta al mig del camí i mira com tot saltant s'allunyen muntanya avall. De tant en tant, algun d'ells es tomba i alça la mà en senyal de comiat; llavors ella aixeca, també, la seva al mateix temps que una saliva amarga passa per la seva boca i un nus li ofega la gorja. Torna a l'escola a poc a poc i la troba més buida i freda que mai.

Encara ressonen en les seves orelles els crits dels petits i en la seva solitud va repassant una per una les paraules que fa poc havia dirigit als seus infants...

"Demà és el dia en què en totes les llars regna caliu de festa... És el dia que en totes les famílies...". Déu meu, tan freda i buida com és la seva llar! I el semblant sempre dolç i rialler de la mestra va transformant-se, i dels seus bonics ulls s'escapa un doll de llàgrimes, que feia ja estona que volien sortir. El seu pensament se'n va cap aquella llar enyorada, on hores tan felices havia viscut. Que trista i sola es queda la mestra quan és fora l'aldrull dels infants.

També altres anys, ella es reunia amb la seva família; també dintre de la seva casona hi regnava aquell caliu de festa, que ara enyorava en la seva solitud... Que buida la seva vida, que trist el seu cor sense cap amor ni consol...

Un truc a la porta distreu els seus pensaments i tot cixugant-se els ulls i amb un forçat somriure, se'n va decidida cap a obrir.

Una noieteta d'uns dotze anys, que dona la mà al seu germanet, s'atén sa esporuguida i amb veu tremolosa li diu:

- Senyora mestra, les seves paraules d'aquesta tarda m'han fet plorar molt. Nosaltres no tenim ni pares ni ningú i a casa nostra no pot haver-hi aquell caliu de festa de què tant ens ha parlat. A més, som molt pobres i li volíem demanar... La jove mestra no els deixa acabar, els obre els braços i els estreny fortament damunt del seu cor aquells dos infants desvalguts i més desgraciats encara que ella mateixa.

- Quedeu-vos amb mi, fillets, - els diu acariciant els seus caparrons. Jo us faré de mareta i junts celebrarem el naixement de Jesús - i més baixet perquè no la sentin diu encara: - Gràcies, Déu meu...!

El repic alegroi de la vella campana de l'església la torna a la realitat. La fosca comença a envair les muntanyes i ja en el cel espurnegen dos estels, que en mirar-los la mestra, li semblen - no sap perquè - els ulls de la seva mare que li somriu des del cel.

MELITÓ BOVER

- - - - -

A C T I V I T A T S .

SANTA CECÍLIA.

Ha tornat per a nosaltres, els músics i els cantaires, una celebració íntima: Santa Cecília, aquesta Santa en la qual veia el Mestre Lluís Millet "tot el simbolisme de l'ideal al qual ha d'anhelar aquesta art alada i subtil que anomenem la Música."

El 24 de novembre tingué lloc, a la nostra sala d'assaigs, la commemoració d'aquesta diada. Fou llegida pel nostre director la conferència "Santa Cecília", que el Mestre Millet dedicà a l'"Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona", l'any 1926.

Després, una audició de música en disc: Concert per a trompa i orquestra, de W. A. Mozart i l'"Stabat Mater", de F. Poulenc. Com veieu són dues obres de gran interès. En la primera fou solista Dennis Brain, acompanyat per una orquestra simfònica, dirigida per Herbert von Karajan, actual director de la Filharmònica de Berlín. La segona fou interpretada pel chor "Alauda", de París i l'"Orquestra de l'Associació de Concerts Colonne" sota la direcció de Louis Fremaux. Actuà de solista Jacqueline Brumaire. La gravació fou realitzada sota el guiatge artístic de Francis Poulenc.

Tant la conferència com l'audició musical obtingueren un càlid acolliment.

Després, tots els cantaires que hi assistiren foren obsequiats amb un refrigeri, ofrena de la nostra Junta Directiva.

FESTIVAL PRO-DAMNIFICATS DE VALÈNCIA.- Organitzat per l'Orfeó Canigó, tingué lloc el passat diumenge dia 15 de desembre un festival de danses i cançons en el Camp del C. de F. Barcelona. Hi prengueren part dinou Esbarts i dotze Orfeons, a més dels Bastoners de Sitges i els Xiquets de Valls. Després de l'actuació dels Esbarts, cantaren els dotze Orfeons sota la direcció del nostre Sub-director, Mestre Joan Tomàs. El programa estava compost per cançons populars, sardanes, algunes acompanyades per cobla, i finalitzà amb l'"Al·leluia" de Haëndel, també amb acompanyament de cobla. Malgrat la improvisació amb què s'organitzà aquest festival, tots els cantaires seguiren fidelment les indicacions del Mestre Tomàs i s'aconseguí un conjunt força estimable. Un grup ben nombrós dels nostres cantaires (l'assistència no era obligatòria), acompanyà el Mestre Tomàs en aquest Festival benèfic.

X.

- - - - -

I N M E M O R I A M

En arribar els primers freds, evoquem la memòria d'aquelles dues grans figures de l'Orfeó Català: el Mestre Millet i el Mestre Pujol. Ens recordem d'ells en les misses celebrades a Sant Felip Nori i a la Casa Sacerdotal, i també en una petita sessió dedicada a la seva memòria.

Enguany, la que oferírem en recordança del Mestre Lluís Millet, anà a càrrec del nostre consoci Sr. Octavi Saltor, el qual ens parlà de la influència de l'obra d'un músic en la vida social del país.

Tots els assistents vibraren en escoltar l'emotiva i fogosa dissertació, plena tota ella d'un veritable amor envers el nostre Mestre fundador.

En acabar i després de rebre una forta i impressionant ovació, fou executat el "Cant de la Senyera".

X.

- - - - -

SECCIÓ FILOLÒGICA

L'apòstrof

- Saps què és l'apòstrof, Griselda ?
- Sí, senyor. És una mena de coma al revés, que es posa al costat d'una lletra, a la part superior, per a indicar que hi falta una vocal.
- Renoi ! Que s'explica bé la Griselda !
- Apreneu-ne, Miquel. Ara vós, digueu-nos quins mots són els que admeten l'apòstrof.
- Són... són... són...
- Sembla que afineu una guitarra !
- És que no sé com dir-ho.
- No us encaparrreu. Són els següents:

Davant d'una paraula començada en vocal o h, s'apostrofen:

L'article masculí el: l'amor, l'Enric, l'indiot, l'humor.

L'article femení la: l'àvia, l'omissió, l'illa, l'hipòcrita, l'hulla.

La preposició de: d'or, d'acord, d'enyorança, d'amor.

Els pronoms febles davant d'un verb començat en vocal: m'afaito, t'enfades, s'enfila, n'ensenya, l'aixequen, etc.

Els pronoms febles darrera un verb acabat en vocal: afaita'm, renta't, moure's, agafa'n, veure'l, veure'ls, veure'ns, etc.

Els pronoms febles entre ells, en contacte amb dues vocals: me'n vaig, te'n dono, se'l mira, se'n va, l'en trec, m'hi fixo, t'ho porto.

- Ho veieu clar tot això ?
- Com l'aigua cristal·lina que brolla de les fonts del Montseny.
- Sí que esteu poètic, Miquel. Però, haveu de tenir en compte que hi ha algunes excepcions.
- Adéu claredat ! Ja entrarem a les tenebres ?
- No us esvareu. L'article la no s'apostrofa en els casos següents:
Davant una paraula femenina començada en i o u febles: la idea, la il·lusió, la Isabel, la Ibèria, la història, la humanitat, etc.
Quan fa de pronom i es refereix a "ella": la insulten, la ultratgen, la invito, la humilien, la hipòcrita, la indomable, etc.
- Ja pot ben dir-ho ja, això de la indomable...
- Amic, no provoquem el bell sexe i continuem amb les excepcions de l'apòstrof.

Tampoc no s'apostrofa la davant les paraules:

la host, la ira, la Haia, la iarda, la hiena.

la anormalitat, la amoralitat, la amoral, la asimetria, etc.

la a, la e, la i, etc. (o sigui, quan anomenem les vocals).

la una (quan indica hora o temps). "És la una del migdia."

"A la una, a les dues i a les tres."

Però, amb apòstrof: "Ni l'una ni l'altra no vindran."

- Ja hem acabat ?

- No encara. L'article el s'apostrofa en els casos següents:

Davant els nombres: l'u, l'onze i també: l'1 (d'abril), l'11 (de setembre).

Davant un mot començat amb s, en el qual sona una e, com: l'snob, l'snobisme, l'smoking, l'sleeping, l'Stabat Mater, etc.

Però, no s'apostrofen: el iode, el hiatus, el yacht (o el iot), el iugoslau.

el psicòleg, el psiquiatre, el psíquic, el pseudònim, o sigui les paraules començades en ps, entre les quals hi ha les femenines: la psicologia, la psiquiatria, la psicometria, la psicosi, etc.

- I ara sí que acabem la lliçó, però abans us advertiré que l'apòstrof, tal com us he dit, s'aplica en l'article masculí i femení, en la preposició de i en els pronoms febles, d'acord amb els exemples exposats.

Per tant, no és correcte aplicar-lo en altres mots com la conjunció que l, que m; en la partícula negativa no t, no l, no m; en el mot si l, etc.

Que cal escriure'ls així: que el, que em, no et, no el, no em, si el.

- Res més per avui, sinó desitjar-vos que la santa pau i la joia del Nadal alegrin les vostres llars i els vostres cors.

P.

NOTICIARI.

Ens plau de remarcar el fet que a aquest número de JOVENÍVOLA li correspon el vint-i-cinc. Aquesta mostra de continuïtat és una prova ben palesa que l'entusiasme que ens guiava els primers dies de la seva publicació no sols no ens ha deixat, sinó que viu intens en nosaltres i compta, com fins ara, amb la vostra col.laboració i càlid acolliment.

Amb viva condolença rebérem, el dia 27 de novembre, la trista notícia del traspàs del Mestre Joaquim Serra (a.c.s.). El músic eminent, l'home bo i amable, que tant treballà per l'enaltiment i ennobliment de la sardana, ens ha deixat; precisament ara, quan l'art i la música catalana tant podien esperar d'ell. El nostre sentiment, junt amb el de tot el nostre poble, sigui ofert al Senyor, i preguem per l'etern repòs de l'ànima de l'enyorat Mestre i amic.

Fem constar el nostre agraïment a Francesc Garcia i Estragués, germà del nostre company cantaire Josep M^a, per haver accedit novament al nostre preu quan li vam demanar que ens dibuixés la làmina nadalenca que exorna aquest número de JOVENÍVOLA. La tendresa i la ingenuïtat dels seus dibuixos queda reflexada, una vegada més, en aquest gravadet que avui tenim el goig d'oferir-vos. Rebi l'amic Francesc Garcia, junt amb

el nostre agraïment, la més cordial felicitació.

- - - - -

El dia 17 de novembre es celebrà el casament de la nostra companya de sopranos I, Mercè Arboler amb Pere Gil. La cerimònia, que tingué lloc a la Parròquia de Sant Pancràs, fou embellida amb la interpretació d'uns motets que executà un grup de cantaires que volgueren obsequiar així els fidelíssims amics en tan memorable jornada. Els donem la més cordial enhorabona i els desitgem que per molts anys puguin veure continuada la seva joia.

- - - - -

Darrerament han ingressat a la nostra Secció Choral, Josepa Roqueta, contralt II, i Montserrat Borguñó, soprano II. Les rebem joliosament i els desitgem que un dia les puguem veure guardonades amb el distintiu d'or.

- - - - -

El dia de Nadal a la una del migdia tindrà lloc, si a Déu plau, la inauguració del nostre pessobre, que com cada any i amb un zel propi dels qui saben estimar, ha construït el benvolgut consoci Sr. Pere Serramallera. L'acte consistirà en una curta lectura de poesies nadalenques i acabarà amb la tradicional cantada de nades. Amics cantaires, hi sou tots convidats.

- - - - -

El dia 28 d'aquest mes, diada dels Sants Innocents, celebrarem, si Déu vol, l'habitual "Innocentada". L'esforç i entusiasme dels organitzadors i col.laboradors ens permetrà fruit d'una agradable i divertida vetllada, i deixarem, per un dia, la seriositat que caracteritza tots els nostres actes. Robin tots, per endavant, la nostra felicitació.

- - - - -

El dia 7 de l'actual mes de desembre van complir-se cinquanta anys que ingressà al nostre Orfeó, com a cantaire, la Sra. Emília Figueras de Terra. La nostra més cordial enhorabona.

- - - - -

Durant el passat mes de novembre i part del de desembre, l'"Acadèmia de Ciències Mèdiques", va organitzar un curs sobre el tema: "L'art del parlar".

Desfilaren per la tribuna de tan docta entitat diverses personalitats mèdiques, així com de les arts i de la ràdio. El nostre company cantaire Gaietà Renom hi fou invitat en representació dels cantants, i el passat dia 29 de novembre hi va pronunciar una conferència sobre el tema: "El millorament de la veu". Amb el seu documentadíssim treball parlà sobre les diverses classes de veu, de la impostació, les diverses maneres d'ometre-la, de la dicció en el cant, etc. La il.lustrà amb diversos exemples musicals. La seva dissertació fou seguida amb gran interès pel nombrós públic, i en acabar rebé una xardorosa ovació. No cal dir com felicitem ben sincerament el nostre company cantaire i ens congratulem de l'èxit que obtingué en aquesta nova especialitat de conferenciant.

- - - - -

JOVENÍVOLA DESITJA A JUNTA DIRECTIVA, MESTRES, CANTAIRES I AMICS
TOTS UN BON NADAL I FELIÇ ANY NOU.

-----oOo-----